

ВПП 2.5.2. Економіка малого бізнесу

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економіка малого бізнесу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Магістр» спеціальності «Економіка».

Предметом дисципліни є економічні закони, закономірності функціонування та розвитку малого бізнесу в Україні.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна «Економіка малого бізнесу» – вибіркова дисципліна професійної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Економічний аналіз», «Стратегія підприємства», «Проектний аналіз» тощо.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка малого бізнесу» є опанування основних теоретико-методологічних засад створення власного підприємства згідно чинного законодавства з метою задоволення потреб споживачів та отримання прибутку.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Економіка малого бізнесу» є виявлення основних тенденцій розвитку малого бізнесу в Україні та світі; з'ясування сутності та значення малого бізнесу в економіці держави; оцінка критеріїв віднесення малих форм господарювання до малих; вивчення механізму реєстрації власного підприємства; виявлення особливостей фінансування малих форм господарювання; з'ясування особливостей створення власної справи у сільськогосподарській галузі.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- сутності поняття «малий бізнес»;
- тенденцій розвитку малого бізнесу в Україні та світі;
- особливостей функціонування малих форм господарювання у сільському господарстві;
- механізму реєстрації підприємства;
- основ техніко-економічного обґрунтування бізнес-проектів;
- сутності ліцензування та патентування;
- особливостей франчайзингових угод;
- механізму ліквідації та реструктуризації підприємства.

вміння:

- обґрунтовувати ідею підприємницької діяльності;
- здійснити техніко-економічне обґрунтування проекту;
- зареєструвати власне підприємство; розробити статут та засновницький договір;
- обґрунтувати розмір статутного фонду підприємства залежно від його форми власності.

способи мислення: формування суджень – форми мислинневого відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у процесі здійснення підприємницької діяльності; пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері стратегічного планування, доведення її або заперечення; створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень у процесі прийняття управлінських рішень в малому бізнесі; генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у галузі економіки малого бізнесу в їх істотних зв'язках та відносинах, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості: здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння механізмів створення власної справи, організувати, реалізувати, презентувати відповідні наукові дослідження; ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики розвитку малого бізнесу, ідейних вчень класиків економіки та менеджменту, фундаментальних постулатів та економічних парадигм, новітніх прогресивних тенденцій розвитку малого бізнесу; ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у різних сферах економіки малого бізнесу; здатність організувати та проводити дослідження у процесі здійснення підприємницької діяльності, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології; здатність застосовувати одержані знання з різних предметних економічних сфер для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій; здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між економічними явищами та процесами у сфері економіки малого бізнесу, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу; ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх напрямків малого бізнесу та здатність формувати ефективний сучасний механізм здійснення малого бізнесу.

морально-етичні цінності: сформувати уявлення про моральні цінності людини; здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини; формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі при здійсненні малого бізнесу; розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків; виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Роль, місце і значення малого бізнесу в ринкових умовах.

Сутність, значення та функції малого бізнесу в ринковій економічній системі. Роль малих форм господарювання в економіці країни. Поняття бізнесу та підприємництва.

Критерії віднесення підприємств до малих форм господарювання та їх характерні риси. Фактори, що визначають розвиток малого бізнесу та їх класифікація.

Розвиток малого бізнесу в провідних країнах світу.

Тема 2. Можливості утворення та розвитку малих форм господарювання в економічній системі України.

Законодавство України про державну підтримку малого підприємництва. Система державного підтримки малого бізнесу в Україні. Стратегія дерегулювання підприємницької діяльності. Державне регулювання підприємництва в ринковій економіці.

Організаційно-правові форми малого підприємництва, їх переваги і недоліки. Принципи, види діяльності для організації власної справи та способи її утворення.

Підприємство як організаційна структура підприємництва. Поняття та види господарських товариств. Особливості створення підприємства у вигляді акціонерного товариства. Господарські товариства неакціонерного типу: характеристика й особливості створення.

Тема 3. Особливості утворення та розвитку малих форм господарювання в агропромисловому комплексі.

Передумови та чинники розвитку малого підприємництва в АПК. Стан розвитку малого підприємництва в агропромисловому комплексі. Формування необхідної інфраструктури для подальшого розвитку малого агробізнесу. Основні напрями активізації малого бізнесу в агропромисловому комплексі України.

Основні показники економічної діяльності малих підприємств АПК України. Сучасні проблеми розвитку малого підприємництва в АПК і заходи його підтримки. Особливості економічної діяльності селянських (фермерських) господарств. Економічні засади функціонування приватних підприємств.

Удосконалення фінансово-кредитного забезпечення малого підприємництва в АПК.

Тема 4. Організація малого бізнесу в Україні.

Механізм створення власної справи. Основні етапи створення підприємства. Суть та процедура державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності юридичних та фізичних осіб.

Статутний фонд та засновницькі документи як необхідні атрибути суб'єкта підприємницької діяльності. Бізнес-план підприємства.

Франчайзинг як особлива форма організації власної справи. Зміст франчайзингового договору та франшиза. Переваги та недоліки франчайзингу для малого бізнесу.

Тема 5. Ліцензії та патенти у сфері малого бізнесу.

Загальні відомості про ліцензування підприємницької діяльності в Україні. Порядок отримання ліцензії, розмір плати за неї та термін дії. Ліцензування окремих видів виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Патентування та сфера його поширення. Відповідальність за порушення законодавства про патентування. Види діяльності, які підлягають патентуванню. Патентування окремих видів виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Торговий патент та сфера його поширення.

Тема 6. Фінансування підприємницької діяльності.

Загальна характеристика технологій фінансування малих підприємницьких структур. Поняття та функції фінансів. Джерела фінансування діяльності підприємств. Кредитування підприємницької діяльності. Фінансування за рахунок фонду зайнятості. Кредитні спілки, лізинг та факторинг як джерела фінансування.

Інвестування у підприємницькій діяльності. Порядок формування та використання прибутку підприємств.

Тема 7. Системи управління витратами власної справи.

Загальна характеристика системи управління витратами. Особливості ціноутворення у сфері малого бізнесу. Характеристика методів ціноутворення, що можуть бути використані у сфері малого бізнесу. Методика розробки цінової стратегії. Цінові механізми у сфері малого бізнесу.

Оптимізація обсягу виробництва. Економічна ефективність виробництва.

Тема 8. Система оподаткування у сфері малого бізнесу.

Поняття та значення податків. Методи нарахування та утримання податків. Правові основи та суть єдиного податку.

Характеристика окремих способів оподаткування суб'єктів малого підприємництва – фізичних осіб. Фіксований патент та сфера його поширення.

3. Рекомендована література

1. Господарський Кодекс України № 436–IV від 16 січня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/pls>.

2. Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та «фізичних осіб-підприємців» від 15 травня 2003 року № 755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/pls>.

3. Фінансова звітність за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. – 2-ге вид. – К.: Лібра, 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/pls>.

4. Березін О.В. Економіка підприємства: практикум: навч. посібник / О.В. Березін, Н.В. Бутенко. – К: Знання, 2009. – 254 с.

5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М. Бойчук. – Вид. 2-е, доп., перероб. – К: Атіка, 2007. – 528 с.
6. Виноградова С.Н. Коммерческая деятельность: учебн. пособ. / С.Н. Виноградова – Минск: Высшая школа, 2008. – 235 с.
7. Виноградська А.М. Комерційна діяльність торговельного підприємства: навч. посібн. – К.: Київ. нац. торг.-економ. ун-т, 2008. – 278 с.
8. Грабовецький Б.Є. Економіка підприємства: навч. посібник / Б.Є. Грабовецький Т.М. Пілявоз. – Вінниця: ВНТУ, 2009. – 248 с.
9. Грицюк Е.О. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. ВНЗ / Е.О. Грицюк. – К. : Дакор, 2009. – 303 с.
10. Степаненко С.В. Економіка: навчальний посібник / С.В. Степаненко – 2-ге вид. доп. переробл. – К.: КНЕУ. – 2010. – 306 с.
11. Шаповал О.Ф. Економіка підприємства: навч. посіб. для дистанц. навчання / О.Ф. Шаповал. – Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». – К.: Університет «Україна», 2008. – 213 с.
12. Швиданенко Г.О. Економіка підприємства: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Г.О. Швиданенко, О.С. Федонін, О.Г. Мендрул І.М. Репіна [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2009. – 439 с.